

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD
REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 57 0 Ps 086518 13 Rev
Banjaluka, 31.12.2015. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija Stake Gojković, kao predsjednika vijeća, Violande Šubarić i Vojislava Dimitrijevića, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja J. fabrika alatnih mašina a.d. B. u stečaju, koga zastupaju stečajni upravnik A.N., te punomoćnici B.K. i S.K., advokati iz B., ..., protiv tuženih N.F.A.S. iz E. i E. d.o.o. B., koje zastupa punomoćnik Z.B., advokat iz B., ..., radi naknade štete, vrijednost spora 1.516.145,31 KM, odlučujući o revizijama stranaka protiv presude Višeg privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Ps 086518 12 Pž od 24.04.2013. godine, na sjednici vijeća održanoj dana 31.12.2015. godine, donio je

PRESUDU

Revizije tužitelja i tuženog E. d.o.o. B. se odbijaju.

Revizija tuženog N.F.A.S. se odbacuje.

Obrazloženje

Prvostepenom presudom Okružnog privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Ps 086518 10 Ps od 10.05.2012. godine, ispravljenom rješenjem broj 57 0 Ps 086518 10 Ps od 09.04.2013. godine, obavezan je tuženi E. d.o.o. B. da tužitelju nadoknadi štetu zbog neizvršenja ugovora o kupoprodaji hale za montažu mašina od 20.10.2005. godine (u daljem tekstu: predmetni ugovor) u dijelu koji se odnosi na narudžbu mašina i usluga u iznosu od 71.997,50 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od 22.10.2007. godine do isplate (stav 1. izreke). Odbijen je tužbeni zahtjev tužitelja da mu tuženi E. d.o.o. B. nadoknadi štetu zbog neizvršenja predmetnog ugovora po istom osnovu, za razliku između potraživanog iznosa od 596.143,31 KM i dosuđenog iznosa od 71.997,50 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od 22.10.2007. godine do isplate (stav 2. izreke). Odbijen je u cjelosti tužbeni zahtjev za naknadu štete zbog neizvršenja predmetnog ugovora u dijelu neispunjenja ugovora o narudžbi mašina i usluga u iznosu od 596.143,31 KM u odnosu na tuženog N.F.A.S. (stav 3. izreke). Odbijen je tužbeni zahtjev tužitelja da mu oba tužena nadoknade štetu zbog neizvršenja ugovora od 20.10.2005. godine u dijelu obaveze zapošljavanja radnika tužitelja u ukupnom iznosu od 920.000,00 KM, sa zakonskom zateznom kamatom na taj iznos od počev od 01.05.2007. godine do isplate (stav 3. izreke).

Utvrđeno je da nije osnovano potraživanje tuženog E. d.o.o. B. prema tužitelju u iznosu od 72.647,02 KM na ime plaćenog poreza na promet nepokretnosti i u iznosu od 48.858,21 KM na ime avansne uplate u korist tužitelja (stav 4. izreke). Odlučeno je da svaka stranka snosi svoje troškove postupka (stav 5. izreke).

Drugostepenom presudom Višeg privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Ps 086518 12 Pž od 24.04.2013. godine žalbe tužitelja i tuženog su odbijene i potvrđena prvostepena presuda. Odbijeni su zahtjev tužitelja za naknadu troškova sastava žalbe i takse na žalbu, te zahtjev tuženog za naknadu troškova sastava žalbe i odgovora na žalbu. Žalbe J.K., M.G., S.V., R.M., Ž.V. i O.J. su odbačene.

Blagovremeno izjavljenim revizijama tužitelj i tuženi E. d.o.o. B. pobijaju drugostepenu presudu, tužitelj u odbijajućem dijelu, a ovaj tuženi u dosuđujućem dijelu, te tuženi N.F.A.S. u dijelu odluke o troškovima postupka, zbog povreda odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se pobijana presuda preinači.

Odgovori na revizije nisu podneseni.

Revizije tužitelja i tuženog E. d.o.o. B. su neosnovane, a revizija tuženog N.F.A.S. je nedozvoljena.

Predmet spora u ovoj parnici je zahtjev tužitelja da mu tuženi na ime naknade štete zbog neispunjenja nenovčanog dijela obaveza nastalih zaključenjem ugovora o kupoprodaji hale za montažu mašina isplate iznos od 1.516.145,31 KM i to na ime obaveze zapošljavanja radnika iznos od 920.000,00 KM, te obaveze za narudžbu mašina i usluga u iznosu od 596.143,31 KM, sve sa pripadajućom zakonskom zateznom kamatom.

Tokom postupka kod prvostepenog suda utvrđeno je slijedeće činjenično stanje: da su tužitelj, kao prodavac i tuženi N.F.A.S., kao kupac, dana 24.09.2004. godine zaključili predugovor o kupoprodaji hale za montažu mašina, kojim se tuženi N.F.A.S. obavezao za predmetnu halu isplatiti novčani iznos od 680.000,00 KM i da će ispuniti i nenovčani dio obaveze koji se sastoji od obaveze prijema u stalni radni odnos 70 radnika prvenstveno od tužitelja kao prodavca u roku od 18 mjeseci po pokretanju proizvodnje, kao i da iz proizvodnje tužitelja naruči alatne mašine, dijelove za motore i usluge u ukupnoj vrijednosti od 1.500.000,00 KM za period od 30.09.2004. godine do 30.09.2006. godine; da su tužitelj i tuženi N.F.A.S. dana 01.11.2004. godine zaključili aneks pomenutog predugovora kojim su se usaglasili da tuženi E. d.o.o. B. preuzima poslove dogovorene u predugovoru koji se odnose na ispunjenje nenovčanog dijela obaveze kupca; da su tužitelj i tuženi dana 20.10.2005. godine zaključili ugovor o kupoprodaji hale za montažu mašina, kojim je tužitelj kao prodavac potvrdio da je od tuženog N.F.A.S. kao kupca primio novčani dio prodajne cijene od 680.000,00 KM, a da će se ostale obaveze kupca koje se sastoje u nenovčanom davanju realizovati u skladu sa zaključenim predugovorom; da su tužitelj i tuženi E. d.o.o. B. zaključili više protokola i to 06.09.2006. godine, 15.05.2007. godine, 15.10.2008. godine i 28.01.2009. godine kojima su regulisali međusobna prava i obaveze stranaka, koja se odnose na izvršenje nenovčanog dijela obaveza kupca iz

predmetnog ugovora o kupoprodaji od 20.10.2005. godine; da je protokolom od 06.09.2006. godine određen krajnji rok za ispunjenje obaveze tuženog E. d.o.o. B. u pogledu prijema preostalih 42 radnika tužitelja tako da je određen rok do 30.04.2007. godine, a za obavezu narudžbe mašina i usluga od tužitelja utvrđen je rok do 21.10.2007. godine.

Polazeći od prednjih činjeničnih utvrđenja prvostepeni sud je zaključio da je tuženi E. d.o.o. B. preuzeo dug tuženog N.F.A.S. iz spornog ugovora zaključenog sa tužiteljem, saglasno odredbi člana 446. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“ broj: 29/78, 39/85, 45/89, 57/89 i „Službeni glasnik RS“ broj:17/93, 3/96, 39/03, 74/04, u daljem tekstu: ZOO), kako u odnosu na zapošljavanje radnika tužitelja tako i u odnosu na naručivanje mašina i usluga od tužitelja, da je tuženi E. d.o.o. B. primio u radni odnos 24 radnika tužitelja a nije primio njegovih 46 radnika, te da mu se ne može staviti na teret neispunjenje ugovora u pogledu zapošljavanja preostalih radnika tužitelja, jer je u toku postupka dokazao da do realizacije ovog dijela ugovora nije došlo njegovom krivicom. Iz navedenih razloga prvostepeni sud je odbio dio tužbenog zahtjeva za naknadu štete zbog neispunjenja obaveze zapošljavanja radnika tužitelja u odnosu na oba tužena. U odnosu na ispunjenje nenovčane obaveze tuženog N.F.A.S. iz spornog ugovora, prvostepeni sud je zaključio da isti nije pasivno legitimisan u ovoj parnici, te da kao osnivač tuženog E. d.o.o. B. ne može odgovarati za obaveze koje je preuzeo ovaj tuženi kao pravno lice, pa je pozivom na odredbu člana 54. Zakona o preduzećima („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 24/98, 62/02, 66/02, 38/03, 97/04 i 34/06) u cjelini odbio tužbeni zahtjev u odnosu na ovog tuženog. Za ugovorenu nenovčanu obavezu koja se odnosi na narudžbe mašina i usluga prvostepeni sud je zaključio da tuženi E. d.o.o. B. do ugovorenog roka 21.10.2007. godine nije u cjelosti realizovao ovaj dio ugovorne obaveze, te je na osnovu nalaza i mišljenja vještaka ekonomske struke utvrdio da je ukupan iznos nerealizovane obaveze po navedenom osnovu iznos od 479.983,99 KM, ali da to nije iznos stvarne štete, jer šteta može biti samo dobit - marža u visini od 15 % djelatnosti koju je obavljao tužitelj, a to je iznos od 71.997,50 KM, koji je i dosudio tužitelju, sa zakonskom zateznom kamatom počev od 22.10.2007. godine do isplate, a preostali dio tužbenog zahtjeva po tom osnovu je odbio uz obrazloženje da on ne predstavlja iznos stvarne štete. Prvostepeni sud je utvrdio da je neosnovano potraživanje tuženog E. d.o.o. B. na ime plaćenog poreza na promet nepokretnosti u iznosu od 72.647,02 KM i za iznos od 48.858,21 KM na ime avansne uplate u korist tužitelja iz razloga što je ovaj tuženi u završnom izlaganju istakao prigovor kompenzacije za navedene iznose, suprotno odredbi člana 207. stav 3. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13, u daljem tekstu: ZPP).

Odlučujući o žalbama parničnih stranaka, izjavljenim protiv prvostepene presude, drugostepeni sud je našao da su pravilna činjenična utvrđenja i pravni stav prvostepenog suda, pa je slijedom toga žalbe odbio i potvrdio prvostepenu presudu.

Osporena presuda, u dijelu odluke o glavnom zahtjevu, je pravilna i zakonita.

Odredbom člana 262. stav 2. ZOO propisano je da kad dužnik ne ispuni obavezu ili zadocni sa njenim ispunjenjem, povjerilac ima pravo zahtijevati i naknadu štete koju je zbog toga pretrpio. Ovom zakonskom odredbom regulisana je ugovorna odgovornost dužnika za naknadu štete povjeriocu nastalu zbog povrede ugovora.

Shodno članu 446. stav 1. i 2. ZOO preuzimanje duga se vrši ugovorom između dužnika i preuzimaoca, na koji je pristao povjerilac, a o zaključenom ugovoru povjerioca može izvjestiti svaki od njih, i svakom od njih može povjerilac saopštiti svoj pristanak na preuzimanje duga. Prema članu 448. stav 1. i 3. istog zakona preuzimanjem duga preuzimalac stupa na mjesto predašnjeg dužnika, a ovaj se oslobađa obaveze, te između preuzimaoca i povjerioca postoji ista obaveza koja je dotle postojala između predašnjeg dužnika i povjerioca. Ugovor o preuzimanju duga zaključuju dužnik i preuzimatelj, uz saglasnost povjerioca. U smislu člana 446. ZOO saglasnost povjerioca kod ustanove preuzimanja duga ima konstitutivni element, pa u trenutku kada povjerilac da svoj pristanak na sporazum o priznanju duga obavaza dužnika prestaje i on istupa iz obligacionog odnosa i na njegovo mjesto stupa novi dužnik-preuzimalac.

Iz utvrđenog činjeničnog stanja u ovoj parnici proizlazi da je tuženi N.F.A.S. osnivač tuženog E. d.o.o. B., koji je registrovan 08.07.2004. godine, da je prema izjavi njegovog direktora G.I. ovo preduzeće osnovano od fabrike motora M. u proizvodnoj hali koju je njegov osnivač kupio od tužitelja predmetnim ugovorom od 20.10.2005. godine (predugovor je zaključen 24.09.2004. godine), tako da je planirano i preuzimanje radnika od tužitelja. To proizlazi i iz izjave tuženog N.F.A.S. saslušanog kao parnična stranka, koji je, pored toga, izjavio da je tuženi E. d.o.o. B. preuzeo obaveze iz predmetnog ugovora kojeg je on zaključio sa tužiteljem, što je poznato i direktoru I. Iz navedenog proizlazi da je između tuženih postignuta usmena saglasnost da tuženi E. d.o.o. B. ispuni tužitelju nenovčane obaveze tuženog N.F.A.S. iz predmetnog ugovora od 20.10.2005. godine. Tužitelj se sa ovim i pismeno saglasio potpisivanjem aneksa predugovora dana 01.11.2004. godine sa dužnikom N.F.A.S. u kojem je to regulisano odredbom člana 1. aneksa.

U konkretnom slučaju tužitelj je kao povjerilac, ne samo pristao da tuženi E. d.o.o. B. preuzme dug tuženog N.F.A.S. da ispuni nenovčani dio obaveze koja se sastoji od prijema u stalni radni odnos 70 radnika prvenstveno od tužitelja kao prodavca u roku od 18 mjeseci po pokretanju proizvodnje, te obaveze da od tužitelja naruči njegove alatne mašine, dijelove za motore i usluge u ukupnoj vrijednosti od 1.500.000,00 KM za period od 30.09.2004. godine do 30.09.2006. godine, nego je sa tuženim E. d.o.o. B. kao trećim licem potpisao više protokola kojim se ovaj tuženi obavezao da će izvršiti nenovčane obaveze iz pomenutog ugovora zaključenih sa tuženim N.F.A.S.. Iz navedenog proizlazi da je uz saglasnost tužitelja kao povjerioca izvršenje nenovčanih obaveza iz predmetnog ugovora zaključenog sa tuženim N.F.A.S. prešla na tuženog E. d.o.o. B., tako da su prestala nenovčana potraživanja tužitelja iz ugovora od 20.10.2005. godine prema dužniku N.F.A.S..

Kod takvog stanja stvari, suprotno revizininim navodima tužitelja, nižestepeni sudovi su pravilnom primjenom materijalnog prava odbili tužbeni zahtjev u odnosu na tuženog N.F.A.S., te suprotno revizionim tvrdnjama tuženog E. d.o.o. B. pravilno zaključili da je on pasivno legitimisan u ovoj parnici.

Iz predmetnog ugovora proizlazi da se kupac, osim novčane obaveze od 680.000,00 KM, obavezao da će primiti u stalni radni odnos 70 radnika prvenstveno od tužitelja kao prodavca u roku od 18 mjeseci po pokretanju proizvodnje, tako da iznos od 20.000,00 KM čini dio cijene za otvaranje jednog radnog mjesta (ukupno po tom osnovu 920.000,00 KM), te se obavezao se da će od tužitelja naručiti mašine, dijelove za motore i usluge u ukupnoj vrijednosti od 1.500.000,00 KM u periodu od 30.09.2004. godine do 30.09.2006. godine. Stoga je pravilan stav drugostepenog suda da predmetni ugovor o kupoprodaji hale, osim elemenata ugovora o prodaji iz odredbe člana 454. ZOO, sadrži i elemente ugovora o poslovno-tehničkoj saradnji.

Nije sporno da je tuženi E. d.o.o. B., po osnovu ispunjenja te ugovorne obaveze, od tužitelja preuzeo 24 radnika i da nije preuzeo preostalih 46 radnika tužitelja. Međutim, iz utvrđenog činjeničnog stanja proizlazi da je za ugovoreni prelazak radnika tužitelja kod ovog tuženog bila neophodna saglasnost tužitelja, zahtjev ovog tuženog, ali i saglasnost radnika koji bi trebao da pređe kod novog poslodavca. Kod takvog stanja stvari, suprotno revizionoj tvrdnji tužitelja, pravilan je zaključak drugostepenog suda u osporenoj presudi da iz izvedenih dokaza proizlazi da je ovaj tuženi preduzimao sve potrebne radnje (dopisi tuženog upućeni tužitelju da izvrši prekvalifikaciju određenog broja radnika i da raspiše interne oglase za prijem radnika kod tuženog), da ispuni ovu obavezu, te da zato po tom osnovu ne snosi odgovornost za naknadu štete tužitelju u zahtijevanom iznosu od 920.000,00 KM.

U zaključenom protokolu od 15.10.2008. godine navedeno je da je kod tuženog E. d.o.o. B. ukupno zaposleno 24 radnika tužitelja, da je od ovog tuženog u periodu od 2005. do 2008. godine traženo oko 100 radnika, da je posljednjim dopisom tuženi tražio još 30 radnika za prekvalifikaciju, te da za zapošljavanje radnika tužitelja on više nema ugovornu obavezu, ali se obavezuje da će svaki naredni prijem radnika prvenstveno prijaviti tužitelju. Pomenuti protokol je, između ostalih, potpisao i Živko Karalić koji je saslušan kao svjedok izjavio da je tada bio direktor tužitelja, pa je neutemeljen revizioni prigovor tužitelja kojim osporava pravnu valjanost tog protokola tvrdnjom da ga je u njegovo ime potpisalo neovlašteno lice.

Tuženi N.F.A.S. se pomenutim ugovorom obavezao se da će od tužitelja naručiti mašine, dijelove za motore i usluge u ukupnoj vrijednosti od 1.500.000,00 KM u periodu od 30.09.2004. godine do 30.09.2006. godine, a ovu obavezu je, prema naprijed navedenom, preuzeo tuženi E. d.o.o. B.. Prema nalazu vještaka ekonomske struke Živka Vojvodića, kojem stranke nisu prigovorile, ukupan iznos nerealizovane obaveze po navedenom osnovu iznosi 479.983,99 KM, ali to nije iznos stvarne štete, jer za tužitelja šteta može biti samo dobit - marža u visini od 15 % od djelatnosti koju je obavljao tužitelj, a to je prema nalazu ovoga vještaka iznos od 71.997,50 KM.

Kod takvog stanja stvari, suprotno revizionim tvrdnjama tužitelja i tuženog E. d.o.o. B., pravilno je ovaj tuženi obavezan da tužitelju nadoknadi štetu po tom osnovu u iznosu od 71.997,50 KM.

Neosnovan je revizioni prigovor tuženog E. d.o.o. B., kojim pravilnost dosuđujućeg dijela drugostepene presude osporava tvrdnjom da sud nije uzeo u obzir poslovanje preduzeća J.1, M.I. i C., budući da je na osnovu nalaza i mišljenja vještaka finansijske struke na koji nije imao prigovora utvrđeno da se poslovanje preduzeća J. i M.I. ne mogu dovesti u vezu sa ispunjenjem ugovorne obaveze ovog tuženog. U odnosu na ugovor koji je ovaj tuženi zaključio sa preduzećem C., vještak je uzeo u obzir vrijednost tog ugovora kao dio ispunjenja ugovorene obaveze ovog tuženog i to je iznos koji je priznat i od strane drugostepenog suda u osporenoj presudi, pa je i u ovom dijelu revizioni prigovor ovog tuženog neosnovan.

Tuženi E. d.o.o. B. je u završnom izlaganju izjavio da ističe prigovor prebijanja eventualne štete tužitelja sa iznosom od 72,647,02 KM koji je on platio na ime poreza na promet za nekretnine koje su bile predmet ugovora i iznosom od 48.858,21 KM koji se odnosi na njegovu avansnu uplatu izvršenu tužitelju.

Prema odredbi člana 336. ZOO do kompenzacije na osnovu sudske odluke može doći kada tuženi u parnici u kojoj je tužen za dug, istakne prigovor kojim tvrdi da on ima prema tužitelju određeno potraživanje, zahtjevajući da sud to ispita, pa pošto utvrdi tačnost njegovog tvrđenja, donese odluku o kompenzaciji ta dva potraživanja.

U situaciji kada je tuženi E. d.o.o. B. istakao kompenzacioni prigovor u završnom izlaganju sud u toj fazi postupka nije mogao ispitati osnovanost takvog prigovora, pa je, suprotno tvrdnji ovoga revidenta, u ovom dijelu osporena odluka donesena uz pravilnu primjenu materijalnog prava iz f navedene zakonske odredbe.

Prema izloženom, revizionim navodima nije dovedena u sumnju pravilnost i zakonitost pobijane presude u dijelu odluke o glavnom zahtjevu. Kako ista u tom dijelu nema ni nedostataka na koje ovaj sud pazi po službenoj dužnosti, to je izjavljene revizije tužitelja i tuženog E. d.o.o. B. valjalo odbiti, primjenom odredbe člana 248. ZPP.

Odredbom člana 254. ZPP, u vezi sa odredbom člana 456 a) propisano je, između ostalog, da stranke mogu izjaviti reviziju i protiv rješenja drugostepenog suda kojim je postupak pravosnažno završen (stav 1.) i da se u postupku povodom revizije protiv rješenja shodno primjenjuju odredbe ovog zakona o reviziji protiv presude (stav 4.).

Odredbom člana 175. stav 4. ZPP, propisano je da se odluka o troškovima parničnog postupka smatra rješenjem, a odredbom člana 398. istog zakona da se odluka o troškovima postupka sadržana u presudi može napadati samo žalbom na rješenje, ako se istovremeno ne napada odluka o glavnoj stvari.

Iz navedenih zakonskih odredbi proizlazi karakter odluke drugostepenog suda o troškovima postupka. Zahtjev za naknadu troškova parničnog postupka je sporedno traženje koje zavisi od vrste i obima procesnih radnji stranaka preduzetih za ostvarenje glavnog zahtjeva i od njihovog uspjeha u sporu povodom tog zahtjeva. Ispitivanje samo odluke o troškovima postupka nema utjecaja na odluku o predmetu povodom kojeg se vodi spor i zbog toga se ne može izjaviti revizija protiv rješenja drugostepenog suda o troškovima parničnog postupka. Samo ako se revizijom pobija odluka o glavnom zahtjevu ispituje se i odluka o troškovima spora jer zavisi od odluke o glavnom zahtjevu.

U konkretnom slučaju tuženi N.F.A.S. revizijom pobija odluku o troškovima parničnog postupka, kao sporednom traženju, a ne i odluku o glavnoj stvari.

Zbog naprijed navedenog njegova revizija nije dozvoljena, pa je istu valjalo odbaciti na osnovu odredbe člana 274. ZPP u vezi sa odredbom člana 254. stav 1. istog zakona.

Predsjednik vijeća
Staka Gojković

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Amila Podraščić